

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน การเรียนการสอน การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการทำงานร่วมกับเด็ก ผู้ปกครองและชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และตัวอย่างประชากร
  - 1.1 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานรับเลี้ยง ครูใหญ่ ครูประจำชั้น และผู้ปกครอง ที่เกี่ยวข้องกับสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน
  - 1.2 ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองจำนวน 256 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากรายชื่อเด็กทุกห้องเรียน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ชุด ประกอบด้วย
  - 2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน
  - 2.2 แบบสัมภาษณ์ครูใหญ่ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน
  - 2.3 แบบสัมภาษณ์ครู เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน
  - 2.4 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน
  - 2.5 แบบสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
  - 2.6 แบบสำรวจสภาพแวดล้อม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำจดหมายขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังสำนักงานส่วนกลางของสถานรับเลี้ยงเด็กเพื่อขอความร่วมมือและนัดหมายเวลาการเก็บข้อมูล และเดินทางเก็บข้อมูลจากศูนย์ทั้ง 6 แห่งด้วยตนเอง โดยใช้เวลาอยู่กับแหล่งข้อมูลแห่งละ 1 สัปดาห์และวางแผนในการเก็บข้อมูลร่วมกับบุคลากรของศูนย์ เพื่อทำการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจข้อมูลได้ครบถ้วนตามประเด็นที่ศึกษา และทำการนัดเวลาในการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสถานรับเลี้ยงเด็กตามเวลาที่กำหนดร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการแจกแจงความถี่ และนำเสนอในรูปแบบความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยการสรุป เรียบเรียงประเด็นที่ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา ประมวล และจัดกลุ่มข้อมูลเข้าด้วยกัน และนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน มุ่งให้ความช่วยเหลือ พัฒนาสังคม และส่งเสริมความก้าวหน้าของชาติ ด้วยการเริ่มต้นที่รากฐานของสังคมคือเด็ก และครอบครัว โดยการนำการศึกษามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน โดยส่งผ่านความคิด ทักษะคติ จากครู ผู้เด็ก ผู้ปกครองและคนในสังคม โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาสที่มีจำนวนมากในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นไปได้อย่างมีคุณภาพ

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษากิจการการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

1.1 การบริหารและการนิเทศ มีการบริหารที่มีนโยบายและแนวทางในการดำเนินการจากสำนักงานส่วนกลาง โดยให้โอกาสศูนย์จัดรูปแบบการบริหารและสะท้อนความคิดเห็น ความต้องการของเด็ก ผู้ปกครองและชุมชน มีการนิเทศติดตามทั้งภายในศูนย์ และจากสำนักงานส่วนกลางอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการนิเทศด้วยแนวความคิด และทัศนคติของบุคลากร

1.2 การเตรียมการพัฒนาบุคลากร เน้นการคัดเลือกบุคลากร โดยพิจารณาความรักในงานมีทักษะที่พัฒนาได้ และให้การเตรียมบุคลากรด้านแนวความคิด ทักษะคติเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกันควบคู่กับทักษะการสอน เน้นกิจกรรมส่งเสริมความรักที่จะเรียนรู้ ความสามัคคี และความเท่าเทียมกันของบุคลากร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่จัดโดยสำนักงานส่วนกลาง

1.3 งบประมาณ ได้รับการสนับสนุนที่เพียงพอและต่อเนื่องจากปีระยานุเคราะห์มูลนิธิร่วมกับเงินบริจาคของผู้ปกครองและชุมชน

2. การเรียนการสอน มีการนำโครงการสอนจากสำนักงานส่วนกลางไปปรับใช้ให้เหมาะกับเด็กและบริบทที่แตกต่างของชุมชน โดยเน้นการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว และการนำไปใช้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายในบรรยากาศของความรักความอบอุ่น

3. การอบรมเลี้ยงดูเด็ก เน้นการฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองและทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรมการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน การดูแลสุขภาพอนามัย การส่งเสริมโภชนาการ และความปลอดภัยแก่เด็ก

4. การทำงานร่วมกับเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงสภาพปัญหาของเด็กและชุมชนโดยเริ่มจากการคัดเลือกเด็กตามความจำเป็นและสภาพความเป็นจริงของครอบครัว มีการติดตามด้วยการเยี่ยมบ้านเพื่อสร้างความคุ้นเคยและรับทราบปัญหาอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง เพื่อปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน และการให้ความช่วยเหลือติดตามเด็กได้ทั่วถึง รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและสนับสนุนการดำเนินงานของคุณ์ตามสภาพความพร้อมของผู้ปกครองและชุมชน

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลการจัดการเรียนการสอนของสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยานาวิน ให้กับเด็กด้อยโอกาสได้ประสบความสำเร็จเนื่องมาจากปัจจัยสำคัญดังต่อไปนี้

1. มีรูปแบบการบริหารและการนิเทศที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสดังนี้ คือ

1.1 มีเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินงาน

สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยานาวินมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนด้อยโอกาสให้ได้รับการพัฒนาสุขภาพกาย ใจ ปัญญาและทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม และมีความยืดหยุ่นในด้านการบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ศูนย์มีอิสระในการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ NAEYC (อ้างถึงใน มาณี

ไชยธีรานูวัฒน์) กล่าวว่า การดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีมาตรฐาน จำเป็นต้องมีปรัชญา และเป้าหมายที่ชัดเจนมีความสมดุลของโครงสร้างการบริหารงาน

ดังนั้นการพัฒนาสังคมโดยการเริ่มต้นที่เด็กก่อนวัยเรียนด้วยโอกาสถือเป็นการสร้างสรรค์สังคมจากรากฐานที่ดีของสังคมเป็นการกระจายความคิดและแนวปฏิบัติที่ดีแก่เด็ก ผู้ปกครองและคนในสังคม

1.2 มีการนิเทศติดตามทั้งภายในศูนย์และสำนักงานส่วนกลางเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการนิเทศด้านแนวความคิดและทัศนคติการมองคนอย่างเท่าเทียมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ควบคู่กับการเรียนการสอนการดำเนินงานของศูนย์ ซึ่งสะท้อนออกมาในการปฏิบัติกิจกรรมและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูต่อเด็ก และเด็กกับเด็ก

2. การเตรียมและการพัฒนาบุคลากรมีผลต่อการพัฒนาเด็กเนื่องจากเด็กในวัยนี้อยู่ในช่วงของการเลียนแบบ โดยเฉพาะครูผู้ซึ่งอยู่ใกล้ชิดเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน จึงให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกบุคลากรครู โดยพิจารณาจากผู้มีใจรักในการทำงานร่วมกับเด็ก และมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเด็ก ให้โอกาสแก่ผู้มีการศึกษาน้อยและเป็นคนในชุมชนได้มีโอกาสปฏิบัติหน้าที่มีครูเพื่อพัฒนาเด็กและชุมชนของตนเอง โดยเน้นการพัฒนาครูที่แนวความคิดและทัศนคติในการเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน และความเท่าเทียมกันของคนในสังคม รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับทศนา แชมมณี (2537 อ้างถึงในพราวพรรณ เหลืองสุวรรณและพูนสุข บุญสวัสดิ์, 2537) ที่กล่าวถึงคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของครูควรเป็นผู้มีความรัก เอาใจใส่ และเมตตาต่อเด็กอย่างเสมอหน้า มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็ก มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ มีความเข้าใจในโครงการสอน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ผู้ปกครอง และคนในชุมชน

3. การเรียนการสอนและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กเน้นให้การอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังความคิด ทัศนคติ การเตรียมความพร้อม และทักษะทางสังคม ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความหลากหลายของรูปแบบการสอน โดยนำทฤษฎีต่างๆมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับความพร้อมของเด็กและสภาพพื้นฐานของเด็ก และชุมชน โดยใช้หลักการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การฟัง การพูด การคิด การสัมผัส การมองเห็น เป็นตัวกำหนดรูปแบบการสอนของครู การเน้นครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก การสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอนการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับครู เด็กกับเด็ก และครูกับเด็ก ในแบบของความอบอุ่น การให้ความรักและการช่วยเหลือกันและกันในสภาพแวดล้อมที่ความสะอาดเป็นระเบียบ ความปลอดภัยของเครื่องใช้และสถานที่ตั้ง มีการจัด ส่วนการจัดสภาพ

แวดล้อมภายในห้องเรียนมีการจัดหรือปรับปรุงจากอาคารเดิมเป็นห้องเรียนโดยคำนึงถึงความปลอดภัย การใช้งาน และความสะอาด การถ่ายเทอากาศที่ดี มีการจัดสื่อตกแต่งห้องเรียนที่การกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็ก และจัดสื่อที่สามารถสนองตอบความต้องการการเรียนรู้ และความสามารถที่แตกต่างของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับน้อมศรี เคทและคณะ (2541) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างบรรยากาศที่มีความหมายต่อชีวิตการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจะช่วยให้เกิดความสุขสบายใจ ชัดเจนความกระตือรือร้นส่งเสริมพฤติกรรมทางบวก และเจตคติที่ดีต่อสรรพสิ่งในโลก และอาชัญญา รัตนอุบล (2545) ที่กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสควรคำนึงถึงการให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความเข้าใจ และการยอมรับในความแตกต่างของเด็กเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณค่าของตนเอง และความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น โดยมีครูเป็นแบบอย่างของการมองโลกในแง่ดี การให้โอกาสต่อทุกคนอย่างจริงจังต่อกัน ดังนั้น ครูจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และสอดคล้องกับคันทันนีย์ ฉัตรคุปต์ (2542) ที่ว่า การที่เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดีจะช่วยให้เด็กเป็นคนดีเป็นผู้สร้างสรรค์

อย่างไรก็ตามในด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูประจำชั้นส่วนใหญ่มีความตั้งใจและมีความพยายามแต่ขาดความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็ก เนื่องจากขาดทักษะและเทคนิคการปรับเนื้อหา กิจกรรม การประดิษฐ์สื่อการสอนให้เหมาะสมกับเด็กในบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งวัลลภ ตังคณานูรักษ์ (2536) และพิภพ ธงไชย (2536) กล่าวว่า เด็กแต่ละกลุ่มมีลักษณะเฉพาะ และอยู่ในบริบทที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสจึงไม่สามารถจัดในรูปแบบเดียวกับโรงเรียนได้ บุคลากรครูจำเป็นต้องมีทักษะในการปรับเนื้อหา กิจกรรม วิธีการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ โดยคำนึงถึงสิ่งที่เด็กสามารถนำไปใช้ได้ สามารถจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้ที่จะประสบความสำเร็จและช่วยฝึกระเบียบวินัยในตนเองแก่เด็กได้

ด้านการจัดบริการสำหรับเด็กสถานรับเลี้ยงเด็กพิระยา-นาวินให้ความสำคัญกับการจัดบริการด้านอาหารที่มีคุณภาพ สะอาด และเพียงพอกับความต้องการของเด็ก มีการจัดอุปกรณ์เครื่องใช้ที่สะอาด ปลอดภัย มีการดูแลความปลอดภัยแก่เด็กทั้งการจัดเตรียมอาคารสถานที่ การรับส่งเด็กซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของพิระยานุเคราะห์มูลนิธิที่มุ่งหวังส่งเสริมพัฒนาเด็กในทุกด้าน และช่วยเหลือผู้ปกครองที่มีรายได้ให้มีความสุขและมีเวลาอย่างเต็มที่ในการหาเลี้ยงชีพ

4. การทำงานร่วมกับกลุ่มเด็กผู้ปกครองและชุมชน

พิภพ ธงไชย (2536) และ วัลลภ ตังคณานูรักษ์ ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพจำเป็นต้องคำนึงถึง การเข้าถึงกลุ่มเด็กอย่างแท้จริง รวมทั้งความเข้าใจในสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของเด็ก ซึ่งสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

พระยา-นาวินได้ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกเด็กเพื่อเน้นให้โอกาสแก่เด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบากให้ได้รับการดูแลเป็นลำดับแรก โดยมีวิธีการคัดเลือกเด็กด้วยการจัดครูลงเยี่ยมบ้านและสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของเด็ก

นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองเพื่อความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาเด็กและการเผยแพร่ความรู้และแนวทางการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กในการที่จะสร้างสรรค์สังคม ด้วยวิธีการที่เหมาะสมในแต่ละชุมชนที่ศูนย์ตั้งอยู่ เช่น การร่วมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การร่วมแรงในการลงแขกขนข้าวใส่ยุ้งฉางของศูนย์ที่ตั้งอยู่ในชุมชนเกษตรกรรม การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองโดยการจัดทำจุลสารนานาสาระ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่า เป็นการสร้าง คุณค่าทางการศึกษาให้กับเด็กและสังคมเพราะหมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู และโรงเรียน ในการสร้างสรรค์และพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ

ในส่วนของการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆในสังคม พบว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวันเรียนพระยา-นาวินได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อการสร้างสรรค์พัฒนาเด็ก ดังเห็นได้จาก การให้ข้อมูลและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาเด็กแก่รัฐบาลและองค์กรเกี่ยวกับเด็ก การเปิดโอกาสให้นักศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้ศึกษาดูงาน เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาเด็กต่อไป มีการจัดทำวารสารเพื่อเผยแพร่การดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อสร้างความตระหนักแก่คนในสังคมให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการพัฒนาเด็ก และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง คนในชุมชน และหน่วยงานต่างๆในสังคมได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กโดยการบริจาคอาหาร อุปกรณ์เครื่องใช้ ความรู้ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและกำลังแรงงาน ตามความสามารถและความสมัครใจเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเด็กร่วมกัน

ด้วยการปฏิบัติงานดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้วยโอกาสก่อนวัยเรียนของสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวินเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยและร่วมพัฒนาสังคมได้อย่างมีคุณภาพในบริบทที่แตกต่างกันเนื่องมาจาก มีแนวทางการปฏิบัติงานที่เปิดกว้างสำหรับเด็ก ผู้ปกครอง บุคลากรและสังคมทั้งในด้านการรับ และการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน มีการปฏิบัติงานที่ยืดหยุ่นระหว่างสำนักงานส่วนกลางและศูนย์ ในขณะที่มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีการนิเทศติดตามอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน

1.1 ในด้านการเรียนการสอน ควรมีการจัดหลักสูตรกลางที่กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเด็ก มีการกำหนดตัวอย่างแนวทางการจัดเนื้อหา กิจกรรมและเอกสารประกอบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรมีการสร้าง ความเข้าใจและให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก หลักการ ทักษะ และเทคนิคการสอนเพื่อครูสามารถปรับกิจกรรมการสอนให้เหมาะกับเด็กในบริบทที่แตกต่างกันได้มากยิ่งขึ้น

1.3 ควรมีการจัดแบบประเมินผลพัฒนาการเด็กตามระดับอายุเพื่อสามารถประเมินพัฒนาการเด็กได้เที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น และสามารถปรับใช้กับศูนย์ที่มีช่วงอายุของเด็กที่แตกต่างกันในชั้นเรียนเดียวกันได้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ศึกษาสภาพโดยรวมของการจัดการเรียนการสอนของสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการทำวิจัยเจาะลึกพัฒนาการแต่ละด้านของเด็กด้วยโอกาสก่อนและหลังผ่านการอบรมเลี้ยงดูโดยสถานรับเลี้ยงเด็กพระยา-นาวินทั้งในและนอกเขตเมือง

2.2 ควรมีการวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางสำหรับเด็กยากจนด้วยโอกาสก่อนวัยเรียนในบริบทของชุมชนที่แตกต่างกัน